

από μ. Κουβούρη

Για το Συνέδριο

Στη συνέχεια διατυπώνονται ορισμένες σκέψεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν στοιχεία του κεντρικού μηνύματος της ομιλίας, η οποία λόγω των χαρακτηριστικών της στιγμής και των δεδομένων που σφραγίζουν την εποχή, παίρνει το χαρακτήρα μιας πολιτικής κατάθεσης.

1.

Η ιστορία πορεύεται με καταναγκασμούς. Διαμορφώνεται όμως από τη δράση των ανθρώπων.

Εκείνο που κάθε φορά τελικά ζούμε είναι το αποτέλεσμα της δικής μας δράσης. Των δικών μας επιλογών και των δικών μας πράξεων.

Εκείνο δηλαδή που με το λόγο μας, με την πολιτική μας, με το ύφος μας, μεταποιείται, μεταπλάθεται, σε μια δυναμική, σε μια δυναμική εξέλιξης των πραγμάτων.

Δεν αγνοούμε τους καταναγκασμούς. Αυτό που έχει ονομαστεί ιστορική αναγκαιότητα. Αλλά επειδή βρισκόμαστε στην πρώτη γραμμή της μεταβολής και επειδή εκφράζουμε με το λόγο μας, με την πολιτική μας, με το ύφος μας, αυτή την μεταβολή, δεν υποτασσόμαστε στην αναγκαιότητα. Αλλά κατανοώντας την, αναλύοντάς την με διαύγεια, την υπάγουμε στον κεντρικό στόχο μας που ήταν και παραμένει η διαρκής διεύρυνση των δικαιωμάτων των πολιτών με τη βαθύτερη έννοιά τους, δηλαδή τη διεύρυνση της ελευθερίας τους.

Το ΠΑΣΟΚ ήταν, είναι και θα είναι στην πρωτοπορία των εξελίξεων. Με την ισχυρή συλλογική του βούληση, τη δράση όλων μας και τη δράση του καθενός μας, είναι αμετάθετα ταγμένο, ανεξάρτητα από συγκυρίες και φάσεις της ιστορικής του πορείας, στην υπηρεσία του μεγάλου αυτού στόχου.

Αυτό ακούγεται απλό. Είναι όμως ένας δύσκολος δρόμος. Το έχω πει πολλές φορές. Το ξαναλέω ενώπιόν σας. Αυτόν τον δρόμο τον πορευόμαστε αποφασιστικά. Χωρίς να ξεχνάμε ποτέ ότι αυτό σημαίνει και διαύγεια για τα κοινωνικά πράγματα και προθυμία αντίθεσης και αποδοχή της σύγκρουσης και διαρκή, πεισματική, επιδίωξη διαμόρφωσης συνθηκών αλλαγής.

Είναι το ΠΑΣΟΚ το συλλογικό υποκείμενο στην Ελλάδα που φέρνει τα πράγματα μπροστά. Οδηγεί τη ματιά των ανθρώπων πιο μπροστά από τον ορίζοντα της αναγκαιότητας των πραγμάτων. Και - μπορώ να το πω και το λέω γιατί αυτό είναι η αλήθεια - όχι μόνο καθοδηγεί τις μεταβολές αλλά είναι και εμπνευστής των μεταβολών.

Η αποδοχή της πραγματικότητας της κάθε κοινωνίας, η προσπάθεια βαθύτερης γνώσης και κατανόησης των δεδομένων που τη συγκροτούν, είναι εκείνο που δίνει αδάμαστο θάρρος και δύναμη προκειμένου ένας ελεύθερος άνθρωπος να καταπολεμήσει όση αδικία και ανελευθερία υπάρχει γύρω του, όση αδικία και ανελευθερία μπορεί.

Αυτός είναι ο δρόμος που ακολουθούμε.

Σήμερα η εποχή μας, με τις συγκλονιστικές αλλαγές που τη συνοδεύουν, απαιτεί από μας μια στάση πέρα από τα ναι και τα όχι. Μια στάση διαλεκτικής υπέρβασης.

Εμείς, εμείς όλοι, το ΠΑΣΟΚ είχε και έχει τη δύναμη να λέει όταν χρειάζεται και το ναι και το όχι. Το όχι που αντιμάχεται μια αναγκαιότητα, το ναι που θεμελιώνει μια νέα αρχή.

Όμως, οι σημερινές συνθήκες επιβάλλουν με υπευθυνότητα και διορατικότητα να αναζητούμε μια σύνθεση πέρα από το ναι και το όχι.

2.

Τελικά, το ερώτημα στο οποίο συνεχώς καλούμαστε να απαντούμε είναι: πως θέλουμε την κοινωνία μας στον νέο αιώνα. Ενός αιώνα που με τόσες υποσχέσεις, αλλά και με τόση ανασφάλεια, με τόσες δυνατότητες αλλά και με τόσους κινδύνους ξεκίνησε.

Με θεμέλιο ποιες αξίες θέλουμε να είναι οργανωμένη η κοινωνία; Ποιες αξίες να αντανακλά η ζωή μας;

Μιλώντας πριν από καιρό με θέμα την κοινωνία των πολιτών, είχα την ευκαιρία να επισημάνω πως η διαμόρφωση μιας στρατηγικής, ο σχεδιασμός του μέλλοντος δεν είναι υπόθεση του Κράτους.

Το όραμα της ανοικτής κοινωνίας και οι εκφράσεις του – η κοινωνία των ελεύθερων ανθρώπων που συμμετέχουν στον δημόσιο προβληματισμό, η κοινωνία της ευθύνης και της αλληλεγγύης, η κοινωνία που δεν κλείνεται στον εαυτό της αλλά ανοίγεται στον διάλογο με άλλες κοινωνίες – αποκτά το νόημά της και παίρνει το αληθινό περιεχόμενό της από τους ίδιους τους πολίτες.

Τους πολίτες με τις διαφορετικές διαδρομές, τα ποικίλα συμφέροντα, τις πολλαπλές δεσμεύσεις. Όμως την ευθύνη για την οργάνωση αυτής της συνεχούς συζήτησης, την εγγύηση ότι η αντιπαράθεση απόψεων θα είναι αληθινά ανοιχτή και γνήσια μπορούν και πρέπει να την φέρουν φορείς και οργανισμοί της συλλογικής ζωής, που αληθινά πιστεύουν στον διάλογο, που γνήσια προβληματίζονται, που δέχονται την άποψη του απέναντι, που δεν διστάζουν όχι μόνο να αναμετρηθούν με το νέο, αλλά και να το αναζητήσουν. Να το διεκδικήσουν.

Από την δημιουργία του, το ΠΑΣΟΚ έπαιξε καίριο ρόλο προς αυτήν την κατεύθυνση στην ελληνική κοινωνία, στη δημόσια σκηνή. Ήταν αυτή θεμελιώδης προσφορά του. Και αυτό το στοιχείο οφείλει το Κίνημά μας, αυτό χρειάζεται για όλους μας να το διατηρήσει και να το ενδυναμώσει, όπως απαιτούν οι πολύπλοκοι και δύσκολοι συνάμα καιροί που ζούμε.

3.

Η μεγάλη, η βασική πρόκληση αυτών των καιρών είναι να συνειδητοποιήσουμε – και να συνειδητοποιήσουμε όλοι, και να συνειδητοποιήσουμε σωστά – τις αλλαγές που γίνονται. Να δούμε καθαρά και να αντιληφθούμε βαθύτερα τις αλλαγές που γίνονται. Αλλαγές που έρχονται από τη λειτουργία των μηχανισμών της παγκοσμιοποίησης, αλλαγές που εκδηλώνονται μέσα από τις νέες ισορροπίες του διεθνούς συστήματος. Αλλαγές που πηγάζουν βαθμιαία, όπως εκείνες που σχετίζονται με την τεχνολογία, αλλαγές που εμφανίζονται εκρηκτικά ή εισβάλλουν δραματικά όπως με το πρόσφατο τρομοκρατικό χτύπημα.

Αλλαγές μιας τέτοιας έκτασης και μιας τέτοιας έντασης δεν έχει, δεν θα μπορούσε ποτέ να έχει, νόημα να τις αγνοήσουμε ή να τις αρνηθούμε ή ακόμη και να τις ξορκίσουμε. Ήταν και παραμένει βασικό στοιχείο της πολιτικής δράσης, της πολιτικής μας δράσης, το να ερχόμαστε προς τα προβλήματα, να αναλύουμε σωστά την πραγματικότητα, προκειμένου να επηρεάζουμε τις καταστάσεις και να συνδιαμορφώνουμε τις εξελίξεις.

Δεν έχει νόημα να μιλάς για τα προβλήματα, δεν έχει νόημα “να κάνεις κήρυγμα”. Κήρυγμα στην πραγματικότητα. Νόημα έχει να προσπαθείς – αφού την καταλάβεις, αφού την συνειδητοποιήσεις σωστά – να προσπαθείς να την επηρεάσεις.

Και να προσπαθείς να την επηρεάσεις με βάση αρχές, με βάση ουσιαστικές προτεραιότητες. Το ποιες είναι οι αρχές, ποιες θέτεις ουσιαστικές προτεραιότητες, αυτή είναι η μεγάλη διαφορά που ξεχωρίζει την μια πολιτική πρόταση από την άλλη.

- Αυτό είναι που εξ αρχής ξεχώρισε και που πάντα θα ξεχωρίζει το ΠΑΣΟΚ.
 - Αυτό είναι που του έδωσε και του δίνει μια σταθερή και διαφορετική θεμελιακή πολιτική βάση.
 - Αυτό που του εξασφαλίζει συνοχή στην πορεία του:
- ⇒ Η έμφαση στον άνθρωπο, στον άνθρωπο της καθημερινότητας, στον πολίτη, στον άνθρωπο που είναι το βάθρο της πολιτικής δράσης. Σ’ εκείνον για τον οποίο γίνονται – πρέπει να γίνονται - όλα στην πολιτική.
- ⇒ Η πρόταξη του αιτήματος της δικαιοσύνης και η αναζήτηση της ισότητας, της ισότητας στις ευκαιρίες και στις δυνατότητες που δίνει η κοινωνία, της ισότητας της προστασίας και της κοινωνικής κάλυψης που παρέχεται στους πολίτες.
- ⇒ Η σταθερή αναζήτηση, στις διεθνείς ισορροπίες, εκείνης της θέσης για την Ελλάδα που της εξασφαλίζει, που εξασφαλίζει στους Έλληνες την μεγαλύτερη ασφάλεια και ελευθερία.

.....

Έχουμε, έχουμε όλοι μας, ο καθένας μας από διαφορετική θέση μια μακρά πορεία στην πολιτική δράση.

Πάντοτε πιστεύω ότι θέτουμε στον εαυτό μας το ερώτημα τι είναι η πολιτική. Και δίνουμε μια απάντηση.

Σήμερα, στις 11 Οκτωβρίου του 2001, καλούμαστε και πάλι να απαντήσουμε. Και η απάντηση αυτή δεν θα προσδιορίσει μόνο τα βήματα του καθενός αλλά και τη συλλογική μας πορεία.